

Pojetí obecné pedagogiky na PdF UP v Olomouci od 80. let 20. století po současnost

**Helena Grecmanová, Drahomíra Holoušová,
Jana Kantorová**

Abstrakt

V textu uvažujeme o některých pojetích obecné pedagogiky jako jedné ze základních disciplín pedagogiky. Sledujeme její vývoj a koncepci z hlediska tří vývojových období na PdF UP. Pomocí obsahové analýzy rozebíráme studijní materiály a texty, které zde byly vytvořeny a využívány ve výuce obecné pedagogiky. Všímáme si rovněž zařazení předmětu obecná pedagogika v dostupných učebních plánech od akademického roku 1989/1990 po současnost.

Klíčová slova: pedagogika, obecná pedagogika, Pedagogická fakulta UP Olomouc, studijní text, učební plán

The concept of general pedagogy on the Faculty of Education UP in Olomouc since 1980s till present times

Abstract

In the text, some concepts of general education as one of the fundamental disciplines of education are considered. We follow the evolution of a concept in terms of three stages of development at the PdF UP. The course materials and texts that have been developed and used in teaching general education are analyzed. The inclusion of the subject of general education into the curricula available from the academic year 1989/1990 to the present is mentioned too.

Key words: education, general education, Faculty of Education, Palacký University, Olomouc, text study, curriculum.

Úvod

Pedagogika patří ke společenským vědám. Má svůj předmět bádání, terminologii, výzkumné metody. V průběhu vývoje se specializovala a díky tomu můžeme nahlížet na předmět pedagogiky – výchovu a všechno, co s ní souvisí, z různých hledisek a stránek. Přispívá k tomu i jedna ze základních pedagogických disciplín obecná pedagogika, na kterou se v tomto příspěvku zaměříme. Naším cílem je popsat vývoj a koncepci disciplíny obecná pedagogika na Pedagogické fakultě UP v Olomouci ve třech vývojových obdobích: období 1979–1989, období 1990–1992, období 1993 po současnost. Zaměřit se chceme na obecnou pedagogiku především jako na vyučovanou disciplínu, to znamená součást učebních plánů učitelských a neučitelských studií. Východiskem je analýza studijních materiálů a textů i učebních plánů, konkrétně analýza vyvíjejícího se obsahu vybraného souboru dohledaných primárních pramenů (učebních textů a učebních plánů) a na jejím základě pokus o odvození pojetí předmětu, o vývoj obsahu podle nových témat a nových kritérií. Nesledujeme komplexně způsob výuky (cíle, metody výuky a způsoby ověřování výstupů z výuky ve smyslu dnešních evaluačních postupů), ale usuzujeme na ni z dohledaných textů, které reflektují kritéria vycházející z vyvíjející se teorie učebnic a evaluace učebních textů (např. aparátu prezentace a řízení učebního procesu). Příčinou našeho počínání je snaha zapojit se do diskuse o koncepci a postavení disciplíny obecná pedagogika v rámci ostatních pedagogických disciplín a v učebních plánech pedagogicky zaměřených studií.

1 Vybraná pojetí disciplíny obecná pedagogika

Odborné pedagogické veřejnosti je dobře známé, že existuje několik pojetí disciplíny obecná pedagogika, do kterých se promítají v různé míře filozofující a kvantitativně přírodovědné pohledy na pedagogiku jako vědeckou disciplínu a která jsou ovlivněna rovněž postavením obecné pedagogiky k ostatním hlavním pedagogickým disciplínám a jejich vzájemnými vztahy. Připomenout však musíme i ideologicky zmanipulovaná pojetí této disciplíny v období socialismu.

Pokud se zaměříme na současné pedagogy, můžeme konstatovat, že na Pedagogické fakultě UP v Olomouci se přikláníme k názoru Jana Průchy (2006, s. 26), že obecná pedagogika patří do konstituovaných disciplín pedagogiky. Blízké nám bylo a je vymezení Vladimíra Jůvy sen. a Vladimíra Jůvy jun. (1994, s. 21), kteří charakterizovali obecnou pedagogiku jako základní pedagogickou disciplínu, jež usiluje o systematizaci a interpretaci základních pedagogických jevů a zákonitostí a o vyvození obecně platných pedagogických norem. Abstrahuje od věku vychovávaného jedince, od instituce, ve které se výchova koná, i od oboru, ve kterém se jedinec vyvíjí. Přináší tak závěry pro všechny dílčí pedagogické disciplíny, a má tedy úlohu integrační a kooperační. Souhlasíme rovněž s Vlastimilem Pařízkem (1996, s. 15), jenž uvádí, že obecná pedagogika studuje společné rysy a souvislosti výchovy probíhající za různých podmínek. Má vůči speciálním disciplínám (např. didaktice českého jazyka, teorii mravní výchovy) podobné postavení jako obecná ekonomická teorie k ekonomii průmyslu.

Obecná pedagogika vypracovává pedagogickou terminologii a tím usnadňuje dorozumění a spolupráci speciálních disciplín, vyjadřuje hlavní směry pedagogického bádání, jeho metody a interpretaci výsledků, formuluje obecné zákony výchovy. Podobně jako Vlastimil Pařízek se o obecné pedagogice vyjadřuje i Jan Průcha (2005, s. 19–72) jako vědě o edukační realitě, jejích procesech a konstruktech. Obecná pedagogika se podle tohoto autora zabývá vším, co vytváří a determinuje nějaké edukační prostředí, procesy, jež se v těchto prostředích realizují, výsledky a efekty těchto procesů. Přičemž strukturu obecné pedagogiky vytvářejí dvě složky, teorie a výzkum. Jan Průcha (2006, s. 34–35) rovněž konstatuje, že obecná pedagogika existuje s obdobným posláním, jako má např. obecná lingvistika nebo obecná psychologie. Tak jako tyto disciplíny odhlíží ve své vlastní vědě od specifických jevů (např. v lingvistice od jednotlivých jazyků nebo v psychologii od konkrétních psychických procesů) a budují obecnou teorii svého předmětu, i obecná pedagogika má své poslání v tom, že konstruuje obecnou teorii edukační reality, jež odhlíží od specifické mnohotvárnosti konkrétních jevů a procesů edukace. Obecná pedagogika je však dosud slabě vyvinuta z hlediska vědecké exaktnosti. Je stále zatížena filozofujícími spekulacemi, nedostatečně využívá výsledků empirického výzkumu a neprovádí jejich syntézu do komplexního modelu edukační reality. Závěrečné konstatování Jana Průchy poukazuje na problém, se kterým by se měla obecná pedagogika v současnosti vyrovnat, má-li být ve svém obsahu aktuální a užitečnou

pedagogickou disciplínou. Podle našeho názoru však nesmí dojít jen k akcentování pozitivistických přístupů. Filozofická tradice v obecné pedagogice je nezastupitelná.

Z uvedeného pro nás vyplývá, že nejdůležitějším posláním obecné pedagogiky je: reflektovat, integrovat a syntetizovat výstupy jednotlivých pedagogických disciplín, kooperovat s nimi, konstruovat obecnou výchovnou realitu, vypracovávat pedagogickou terminologii s ohledem na vědecko-výzkumný, filozofický a historický kontext, tak jak to vymezují výše uvedení autoři.

Jaké bylo a je postavení, obsah a způsob výuky obecné pedagogiky na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci se pokusíme nahlédnout v dalších částech tohoto článku. Vývoj a pojetí obecné pedagogiky sledujeme ve třech obdobích, které považujeme za klíčové. Etapizace pro zkoumání textů byla volena s ohledem na tehdejší názírání na tento vědní obor v souvislosti se změnami politického systému v zemi. V jednotlivých epochách můžeme postihnout přibližování se k výše formulovaným pojetím disciplíny obecná pedagogika nebo větší či menší vzdalování se od nich.

Období od roku 1979–1989

V souvislosti s přestavbou vysokoškolského studia učitelství v 80. letech 20. století byl do učebních plánů prvního ročníku učitelského studia na Pedagogické fakultě UP v Olomouci zařazen předmět obecná a srovnávací pedagogika jako první pedagogická disciplína. Obsah předmětu seznamoval studenty se základními pojmy a problematikou marxistické (komunistické, socialistické) pedagogiky, poskytoval přehled soustavy výchovných institucí a dal nahlédnout do metod vědeckého výzkumu v oblasti pedagogických věd.

Ve sledovaném období vznikly na celé UP v Olomouci publikace (skripta), ze kterých mohli čerpat informace týkající se obecné pedagogiky také studenti PdF UP.

Nejdříve zde zmíníme skripta, jejichž autorem byl Pecha, L. (1979). *Obecné základy pedagogiky a kapitoly z dějin pedagogiky*. Olomouc: Filozofická fakulta UP. 93 s. Jednalo se o text, v němž bylo 49 stran věnováno obecným základům pedagogiky. Obsah skript tvořily kapitoly týkající se *filozofie výchovy (výchova a společnost, výchova jako cílevědomá činnost, dimenze výchovy)*, *pedagogiky jako vědy (vědní charakter pedagogiky, vztah pedagogiky k pomocným vědám, vnitřní členění pedagogiky)*, *metodologie pedagogického výzkumu a teoretické práce, osobností v pedagogice (vychovávaný a vychovávající)*. Ze 45 autorů uvedených v seznamu literatury bylo 13 sovětských, šest západní provenience (byli využiti k tématu metodologie pedagogického výzkumu), ostatní čeští a slovenští pedagogové. V textu však bylo odkazováno i na jiné autory (starší české generace, sovětské i západní), které nenajdeme v seznamu literatury.

Další studijní text vytvořil Polášek, A. (1980). *Obecná a srovnávací pedagogika*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP. 125 s. V těchto skriptech se pojednávalo o tématech:

význam pedagogické teorie pro pedagogickou praxi, základní pedagogické pojmy, výchova jako společenský jev, pedagogická teorie, vývoj osobnosti a výchova, výchova a věkové zvláštnosti, cíl a úkoly komunistické výchovy, výchovné instituce, metody vědeckého výzkumu v pedagogice. Autor se inspiroval ve 22 informačních zdrojích, z toho v devíti sovětských a třech západních (opět k tématu metody vědeckého výzkumu), ostatní literatura byla česká a slovenská. Zařazeny byly také stranické dokumenty. Nalezeny byly i názory dalších autorů, kteří nebyli uvedeni v seznamu literatury.

Autor Zelina, L. (1982). *Obecná a srovnávací pedagogika*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP. 49 s., zaměřil obsah textu tak, že se jím vymykal z obvyklého pojetí. Cílem bylo *porovnat rozdílné hodnocení pedagogického reformismu v dílech českých, sovětských a dalších světových autorů v letech 1952–1953 a po roce 1960 se snahou odhalit jeho filozofické a psychologické základy*. Ladislav Zelina vycházel ze 34 autorů, z nichž bylo šest sovětských, dva západní provenience, ostatní byli čeští autoři. Kromě uvedených západních autorů se ve skriptech objevilo ještě mnoho dalších převzatých myšlenek kolegů, kteří nebyli zařazeni v seznamu literatury, a pokud byli citováni, tak tzv. z druhé ruky. Opět zde najdeme i odkaz na stranické dokumenty.

O rok později vydal Zelina, L. (1983). *Kapitoly z obecných základů pedagogiky a dějin pedagogiky I*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP. 162 s. Skripta byla určená především pro posluchače studia učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Obecným základům pedagogiky byla ovšem věnována pouze jedna kapitola o rozsahu 37 stran, na kterých se pojednávalo o *výchově, vzdělání a vzdělávání, vyučování a učení*. Obsah vycházel z děl 19 autorů, z nichž bylo sedm sovětských, ostatní čeští a slovenští. V seznamu literatury byly uvedeny taktéž stranické dokumenty.

Sýkora, J. (1987). *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP. 111 s. Jednalo se opět o skripta, tentokrát však pro doplňující studium pro učitele odborných předmětů na středních školách. Autor se v nich zaměřil na *předmět pedagogiky a potřebu kvalifikace pro učitele a vychovatele, základní metody pedagogiky, výchovu, vzdělávání a ostatní formativní procesy, význam školy a učitele v jednotném systému komunistické výchovy v socialistické společnosti, cíl výchovy, dva činitele výchovy (vychovatel a vychovávaný), obsah výchovy a vzdělávání, prostředky výchovně vzdělávacího procesu, na rodinu jako výchovného činitele, zjišťování a hodnocení výsledků výchovně vzdělávacího procesu, vývoj české školy a školské soustavy do roku 1976 a po roce 1976*. Literaturu tvořilo 17 publikací českých pedagogů a dokument Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy.

Posledním textem ve sledovaném období byla skripta Holoušová, D., & Pavlačková, M. (1989). *Úvod do obecné pedagogiky*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP. 295 s. (včetně příloh), ve kterých autorky řešily problematiku vědního oboru pedagogika, *funkce výchovy ve společnosti, systém komunistické výchovy a základní prvky tohoto systému, osobnost vychovávacího, cíl a složky výchovy, podmínky a prostředky komunistické výchovy se zaměřením na rodinu a školu, výchovný proces a jeho výsledky, metodologii pedagogiky*

a základy vědeckého výzkumu. K textu byly připojeny čtyři přílohy (*taxonomie učebních úloh D. Tollingerové, výňatky ze zákona o rodině, Projekt dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy, Zákon o soustavě základních a středních škol*). Studijní literatura byla rozsáhlá, jednalo se především o současná i starší díla českých a slovenských autorů. Vyskytovaly se i články z odborných časopisů, citovány byly celostátní dokumenty týkající se školství.

Uvedené texty z období let 1979–1989 měly především kompilační charakter. Autoři se do nich snažili podle svého zaměření zahrnout v dané době aktuální poznatky obsažené především v české a slovenské literatuře. Postupně přibývali do seznamu autorů (J. Skalková, V. Jůva, J. Velikanič, F. Horák, M. Chráska, S. Kučerová, V. Kovářiček, L. Mojžíšek, Z. Helus) i starší čeští pedagogové (O. Chlup, V. Příhoda, M. Cipro, P. Kozel, M. Kořínek, B. Kujal, V. Grulich, J. Brambora, F. Singule), avšak i státní a stranické dokumenty vztahující se ke školství. Ze zahraniční literatury byla z počátku nejvíce využívána díla sovětských autorů (A. S. Makarenko, I. S. Narskij, N. I. Boldyrev, V. E. Gmurman, F. F. Korolev, L. N. Gončarov, P. N. Fedosejev, V. I. Lenin), odkazováno bylo pochopitelně také na texty K. Marxe, B. Engelse, v malé míře byly zmiňovány práce západní provenience (W. Klafki, R. G. Jones jr., E. F. Lindquist). Pokud byly názory západních autorů ve skriptech prezentovány, často nebyly uváděny v seznamech literatury nebo jen jako tzv. citace z druhé ruky. Obsah studijních textů se postupně rozšiřoval, tak, aby pokryl většinu problematiky zahrnuté v tehdejší koncepci obecné pedagogiky včetně metodologie pedagogického výzkumu. Mnohé myšlenky a názory z uvedených publikací po odstranění marxistického (komunistického, socialistického) přívlastku byly využity i v textech po roce 1989.

Období od roku 1990–1992

V novém učebním plánu učitelství na Pedagogické fakultě UP v Olomouci došlo k omezení počtu hodin přidělených pedagogice a tím také k vynechání některých tradičně zavedených disciplín (např. dějiny pedagogiky, teorie výchovy). Z tohoto faktu vyšel nově zpracovaný obsah předmětu filozofie výchovy a vzdělávání, dříve nazývaný základy pedagogiky nebo také obecná pedagogika, který musel v sobě alespoň částečně zahrnout i dříve vyučované disciplíny. Předmět byl koncipován jako historicko-filozoficko-pedagogický náhled na základní otázky vědního oboru pedagogika. Filozofie výchovy a vzdělávání v novém pojetí byla ověřena ve výuce v zimním a letním semestru 1991/92. Vyučující se zaměřili na sdělování nových přístupů k pedagogickým problémům. Jednalo se o problematiku dosud nezpracovanou v knižní a časopisecké literatuře. Část obsahu předmětu byla zadávána k samostudiu. Vyučující i studenti se museli vyrovnat s nedostatkem pedagogické literatury. Při zpracování obsahu předmětu a jeho zavádění do výuky vešli vyučující do kontaktu s odborníky na univerzitách

v Mnichově, Bochumi, Würzburgu, Bamberku, Pasově, Salzburku a Curychu, kteří kromě několika připomínek a doporučení shledali zařazení všech témat do obsahu disciplíny za opodstatněné. Zkušenosti získané ze zahraničních konzultací i z následně uskutečňované výuky byly využity při práci se studenty (koncipování přednášek a seminářů) a při tvorbě nových učebních textů. Autoři navazovali na podněty uváděné v zahraniční literatuře a realizovali připomínky, např. prof. Klause Schallera z Univerzity v Bochumi a prof. Ivo Nezla z Curychu, kteří v této době na Pedagogické fakultě UP uskutečňovali pracovní semináře.

Obsahem předmětu filozofie výchovy a vzdělávání byla tato témata: *Člověk a vědomí. Vědní obor pedagogika. Výchova jako předmět pedagogické vědy. Základní pedagogické pojmy. Faktory rozvoje lidského individua – dědičnost, prostředí, výchova. Cíl výchovy a jeho třídění. Konkretizace výchovných cílů. Vliv filozofických směrů na vývoj výchovné teorie a praxe. Pedagogové a filozofové v dějinách výchovy. Výchovný proces, jeho podstata a etapy. Výchovné zásady. Metody výchovy. Kritéria pro posuzování účinnosti výchovného procesu. Osobnost a úloha učitele v historickém vývoji. Významní pedagogové minulosti a jejich odkaz dnešku. Pojetí osobnosti vychovávaného. Škola jako významný prostředek výchovy a její vývoj. Utváření a vývoj systému školství na území našeho státu od počátku po současnost. Výchovně vzdělávací soustava jako složitý dynamický systém. Rodina, její význam a funkce. Metodologie pedagogiky. Základy vědeckého pedagogického systému.*

Většina výše uvedených témat byla prezentována ve výuce s ohledem na objasnění základní terminologie a jejich historický vývoj, přičemž se zvažovaly a komparovaly i názory různých filozofických směrů.

Na Pedagogické fakultě UP v Olomouci se obecně pedagogická témata však vyučovala i v rámci pedagogického doplňujícího studia. Vznikaly zde také studijní texty, které se týkaly obecné pedagogiky a měly sloužit k výuce učitelů a mistrů tzv. „odborné výchovy“, kteří si jako maturanti na středních odborných školách doplňovali pedagogickou způsobilost. Zvláštní skupinu tvořili absolventi vysokých škol různého zaměření, jež rovněž potřebovali získat kvalifikaci z pedagogiky.

V roce 1991 vydaly Holoušová, D. & Tomanová, D. (1991). *Vybrané pedagogické otázky pro učitele a mistry v zařízeních pro ŠMVZP*. Olomouc: UP. 100 s. V obsahu byly řešeny otázky obecně pedagogické a obecně didaktické. Obecně pedagogická část byla tvořena čtyřmi kapitolami týkajícími se *vědního oboru pedagogika, cíle výchovy, složek výchovy, metodologie pedagogiky a základů vědeckého pedagogického výzkumu*. Struktura textu byla tradiční. Kapitoly byly rozděleny na podkapitoly. Souvislý text měl popisný, konstatující charakter. Informace měly často podobu výčtů. Literatura vycházela od autorů českých (V. Jůva, L. Pecha, L. Zelina, A. Tuček, J. Vaněk, J. Skalka, A. Polášek, Ch. Vorlíček, ale také již O. Kádner!) a slovenských (např. O. Baláž, J. Kačáni, J. Velikanič) nebo se jednalo o překlady autorů polských (např. B. Suchodolski) či sovětských (např. T. A. Iljinová).

Období od roku 1993 po současnost

Filosofie výchovy a vzdělávání byl v roce 1993 ovlivněný studijní text Holoušová, D., et al. (1993). *Základy pedagogiky I*. Olomouc: UP. 89 s. Byl určený pro studenty učitelství a doplňujícího pedagogického studia, kterým měl pomoci v základní orientaci v jednotlivých pedagogických disciplínách: obecné pedagogice, dějinách pedagogiky, srovnávací pedagogice, metodologii, teorii výchovy apod. Obsahově byl text rozdělený do deseti kapitol, ve kterých se řešila témata *vědní obor pedagogika, faktory rozvoje lidského jedince včetně vnitřních a vnějších podmínek výchovy, výchova jako předmět pedagogické vědy a vztah výchovy a sebevýchovy, výchova v širším a užším smyslu spolu s pojmy vzdělání a vzdělávání, učení, vyučování, enkulturace, socializace a personalizace*. Dále následovaly kapitoly cíle a obsah výchovy, složky výchovy, vztah mezi cílem a obsahem výchovy v historickém vývoji a pokračovaly částí věnované výchovnému procesu a jeho etapám, což souviselo i se zařazenými výchovnými zásadami. Poslední dvě části textu byly věnované *osobnosti učitele a osobnosti vychovávaného jedince*. Text byl souvislý, popisný, tučným písmem se zdůrazňovaly pojmy, důležitá fakta či jména. V závěru každé kapitoly byly uváděny poznámky, které obsahovaly přesné citace včetně stran, a seznam použité literatury, jež vycházela především z provenience české (A. M. Dostál, O. Kádner, F. Drtina, B. Blížkovský, J. A. Komenský, V. Pařízek, J. Vaněk, Ch. Vorlíček, M. Pol, K. Rýdl atd.), slovenské (G. Pavlovič, V. Kačáni, J. Daniš, L. Ďurič, J. Štefanovič, J. Velikanič), německé (O. P. Spandl, G. Kerschensteiner, A. Diesterweg), ruské (K. D. Ušinskij, A. S. Makarenko) a další.

V roce 1995 byla tato skripta vydána beze změny podruhé jako Holoušová, D. a kol. (1995). *Základy pedagogiky I*. Olomouc: VUP. 89 s.

V roce 1997 byl publikován studijní materiál Grecmanová, H., Holoušová, D., & Urbanovská, E. (1997). *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex. 231 s. Obsah tvořily kapitoly *vědní obor pedagogika, faktory rozvoje lidského jedince, výchova jako předmět pedagogické vědy včetně sebevýchovy, základní pedagogické pojmy a jejich vztahy*. Reflektovány byly rovněž cíle a obsah výchovy, složky výchovy, výchovný proces a jeho etapy, efektivita výchovného procesu a výchovné zásady. V závěru byly probírány *osobnost učitele a osobnost vychovávaného jedince a metodologie pedagogiky jako základy vědeckého pedagogického výzkumu*.

Na to v roce 1998 navázalo vydání Grecmanová, H., Holoušová, D., Urbanovská, E., & Bůžek, A. (1998). *Obecná pedagogika II*. Olomouc: Hanex. 192 s. Zde byly představeny kapitoly *rodina a rodinná výchova, škola a její školní klima*. Část skript byla věnována *i historickému okénku*, kam autoři zařadili *stručný vývoj české základní a střední školy, vývoj vzdělávání učitelů základních a středních škol a také snahy o reformu školy v 1. polovině 20. století*. Byla zde rovněž objasněna *problematika alternativních škol a institucí pro volnočasové aktivity*.

Pro obě skripta bylo typické, že se zaměřovala na přiblížení pedagogické terminologie a že se do jejich obsahu integrovaly základní poznatky dalších pedagogických

disciplín, přičemž se zohledňovalo historické i filozofické hledisko. Autoři se snažili o dokumentování problematiky na výsledcích různých výzkumů. Obě skripta měla podobnou didaktickou úpravu. Šlo o interaktivní materiál s aktivizačními a motivačními prvky. Na začátku kapitoly se studenti seznámili s cíli kapitoly a klíčovými slovy. Hlavní myšlenky textu a klíčové pojmy zvýrazňovalo tučné písmo. Materiál prokládaly úkoly, které usnadňovaly pochopení a zapamatování textu. Vytvářely také často pojítko mezi teorií a praxí. Úkoly aktivizovaly ke vzájemné diskusi se studenty, s vyučujícím či k dalšímu studiu doporučené literatury. V některých případech bylo možné správné řešení zkontrolovat v klíči, který byl uveden v závěru příslušné kapitoly. Na konci každé kapitoly byl zařazen seznam použité literatury a shrnující úkoly a otázky k diskusi, které většinou odpovídaly stanoveným cílům na začátku kapitoly. Autoři používali literaturu z dostupných zdrojů české i zahraniční oblasti (V. Jůva, O. Kádner, B. Kraus, J. Skalková, J. Velikanič, Ch. Vorlíček, G. Pike, D. Selby, V. Kačáni, O. P. Spandl, J. Štefanovič, B. Blížkovský, S. Essen, J. Průcha, E. Walterová, J. Mareš, F. Singule, S. Kučerová, V. Krejčí, J. Holt, Ch. Kyriacou, J. S. Cangelosi, O. Obst, S. Kovalíková, M. Chráska atd.).

Způsob didaktizace studijních textů, který autorky začaly preferovat od vydání těchto skript, považujeme v obecné pedagogice za zvláště významný, protože obecně pedagogické teoretizování působilo na studenty mnohdy hodně otažitě. Studenti pozitivně hodnotili možnost zapojit se do přemýšlení o pedagogických jevech.

Publikace autorky Holoušové, D., et al. (2001). *Soubor učebních textů pro posluchače DPS MOV*. Olomouc: UP, obsahovala kromě speciální pedagogiky, didaktiky odborné výchovy a odborných předmětů, psychologie, biologie člověka atd. i 55 stran věnovaných obecné pedagogice. Její součástí byly čtyři kapitoly zaměřené na *výchovu jako předmět pedagogické vědy, analýzu některých komponent výchovného procesu, cíl a obsah výchovy a výchovné prostředky*. Text měl opět interaktivní podobu podobně jako byly v předchozích případech na začátku každé kapitoly formulovány výukové cíle, kterými bylo možno identifikovat získané výstupní vědomosti a dovednosti a motivovat studenty. Informační část kapitol byla proložena otázkami a úkoly k zamyšlení, které měly studenty podněcovat ke spojování teoretických poznatků s jejich vlastní zkušeností z praxe. Forma zpracování kapitol však nesla ještě další aktivizační a motivační prvky, a to: průvodce studiem pro usnadnění studia sledované problematiky, příklady k uvědomění si souvislosti s realitou, pojmy k zapamatování, kontrolní otázky a úkoly sledující naplnění výukových cílů a zvládnutí dané kapitoly. V seznamu literatury byli uvedeni autoři jak čeští (B. Blížkovský, S. Kučerová, V. Krejčí, R. Palouš, J. Pelikán, Ch. Vorlíček, H. Sychrová, F. Tomášek, O. Chlup, J. Kubálek, J. Uher, K. Angelis, O. Kádner, F. Drtina, T. G. Masaryk atd.), tak zahraniční (S. Hessen, J. Dewey, G. Pike, D. Selby, J. S. Cangelosi, Ch. Kyriacou, R. Bessoth, F. Oswald atd.).

Další studijní text Grecmanová, H. & Holoušová, D. (2002). *Pedagogika pro učitele*. Olomouc: UP. 103 s., byl především určený ke studiu již vysokoškolsky vzdělaným studentům, kteří si doplňovali pedagogickou kvalifikaci. Celý byl pojatý obecně pedagogicky, to znamená, že měl seznamovat s některými základy a výstupy hlavních

pedagogických disciplín. Byl rozvržen do osmi kapitol, ve kterých byl řešen vědní obor *pedagogika s ohledem na historický vývoj, vztah pedagogiky k ostatním vědám, předmět, základní znaky, funkce a prameny pedagogiky, vztah pedagogické teorie a praxe, systém pedagogických disciplín*. Dále navazovala problematika výchovy jako předmětu pedagogické vědy se zaměřením na její definici, atributy, vztah mezi výchovou a sebevýchovou, vlivy prostředí a dědičnosti, význam výchovy. V kapitole *Cíle a obsah výchovy* bylo pojednáváno o jejích funkcích, třídění a klasifikaci, struktuře, názorech na současné cíle výchovy a jejich konkretizaci. Složky výchovy se týkaly klasického přehledu a charakterizování rozumové, mravní, pracovní, estetické a tělesné výchovy.

V textu byly uplatněny i dva pohledy na výchovný proces: analytický se vztahoval k etapám výchovy, syntetický směřoval k představení výchovných zásad. Kapitola o výchovném procesu byla zakončena zamýšlením se nad jeho pedagogickou a ekonomickou efektivitou. Výchovné prostředky byly představeny jako jedna ze základních pedagogických kategorií, přičemž pozornost byla věnována především institucím a jejich aktuálním úkolům dnes: rodině, škole a školnímu klimatu, organizacím pro volný čas. Významnou kapitolu ve studijním textu tvořila problematika osobnosti učitele (požadavky, formování, kvalifikace, požadavky na osobní vlastnosti, typologie, učitelský kolektiv, význam učitele). Na závěr publikace byla zařazena kapitola věnovaná metodologii pedagogiky s vysvětlením základních pojmů, představením vědeckého výzkumu v pedagogice, metod vědecké práce atd.

Studijní text byl zpracován s ohledem na poznatky konstruktivistické pedagogiky a respektování modelu evokace-uvědomění si významu-reflexe (E-U-R). To znamená, že student se měl nejdříve nad studovanou problematikou zamyslet sám, přemýšlet, co o tématu již ví, kde se s ním setkal, jaké si spojuje s tématem asociace, vybavit si dosavadní kognitivní mapu. Potom následovala informační část, kde byla nauková složka předána studentům v krátkých a srozumitelných pasážích (krátké věty a souvětí) z důvodu lepšího udržení pozornosti a možnosti třídit poznatky a systematizovat je k původním do kognitivní mapy. Postup uzavírala reflexe se zjištěním, co se student naučil, kam se posunulo jeho dosavadní poznání, které informace se mu potvrdily a které vyloučily. Je patrné, že i v tomto studijním textu byla akceptována již výše zmíněná interaktivita s uplatněním motivačních principů (cíle kapitoly s vyjádřením, čeho budou studenti po zvládnutí kapitoly schopni, průvodce studiem, pasáže k zamýšlení, úkoly, shrnutí, kontrolní úkoly, pojmy k zapamatování, použitá literatura).

Autorky respektovaly dostupnou literaturu českou i zahraniční z oblasti dějin pedagogiky, didaktiky pedagogiky, sociální pedagogiky, metodologie pedagogiky od různých autorů (B. Blížkovský, H. Grecmanová, D. Holoušová, V. Jůva, J. Průcha, E. Walterová, J. Mareš, Ch. Vorlíček, F. Tomášek, V. Pařízek, O. Kádner, G. Pike, D. Selby, S. Hessen, J. Dewey, O. Chlup, J. Kubálek, J. Uher, R. Palouš, J. Skalková, M. Chráška, P. Gavora, R. M. Travers atd.).

Publikace Grecmanová, H., & Holoušová, D. (2006). *Pedagogika*. Olomouc: UP. 74 s., měla sloužit studentům pedagogického studia učitelů praktického vyučování

a odborného výcviku, učitelům uměleckých odborných předmětů základní umělecké školy, střední odborné školy a konzervatoře i pedagogického studia vychovatelů. Text obsahoval pět kapitol. První kapitola se zabývala vědním oborem *pedagogika* v rozsahu uvedeném výše. Druhá kapitola byla nazvaná *Formativní procesy lidského jedince* a začínala otázkou, *co je to výchova. Výchovný proces se zaměřoval na činitele (vychovatele a vychovávaného), etapy (počáteční diagnostikování, projektování, regulace učení vychovávaných – E-U-R, výsledné diagnostikování) a efektivitu výchovného procesu*. Ve třetí kapitole byly popsány výchovné zásady. Analýze cílů a obsahu výchovy (funkce, třídění a klasifikace, struktura atd.) byla věnována čtvrtá kapitola, na *složky výchovy (tradiční členění)* se zaměřila kapitola pátá. Cílem publikace bylo informovat studenty o základních pedagogických problémech, avšak vést je i k přemýšlení o nich a podněcovat je k pokusům o jejich možné řešení. Text byl napsán interaktivně s ohledem na konstruktivistické postupy učení. Literatura byla obdobná jako v předchozím případě, česká a zahraniční z různých oblastí pedagogiky, filozofie a etiky (T. G. Masaryk, W. Brezinka, S. Kučerová, P. Khun, H. J. Störig).

V roce 2008 vyšlo dílo Kantorová, J., et al. (2008). *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex. 246 s. Autoři se zabývali tématy *vědní obor pedagogika, faktory rozvoje lidského jedince, výchova jako předmět pedagogické vědy včetně pojmu sebevýchova a dalšími základními pedagogickými pojmy a jejich vzájemnými vztahy*. Dále následovala *problematika cíle a obsahu výchovy, výchovného procesu a jeho etap, efektivita výchovného procesu a výchovných zásad*. Autoři rovněž představili *osobnost učitele, vývoj profesní dráhy učitele, profesní etiku učitele a osobnost vychovávaného jedince*.

Pokračováním prvního dílu byl v roce 2010 text Kantorová, J., et al. (2010). *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II*. Olomouc: Hanex. 182 s. Autorky zde popsaly *výchovné prostředky, rodinu a rodinnou výchovu, školu a její klima*. V dalších kapitolách charakterizovaly *stručný vývoj české základní a střední školy, vývoj vzdělávání učitelů základních a středních škol a úsilí o reformu školy v 1. polovině 20. století*. Také se zabývaly *otázkou alternativních škol a výchovou ve volném čase*.

Formální stránka obou studijních textů je obdobná jako u předešlých skript Obecná pedagogika I. (Grecmanová, Holoušová, Urbanovská, 1997) a Obecná pedagogika II. (Grecmanová, Holoušová, Urbanovská, Bůžek, 1998), ve kterých bylo dbáno na interaktivitu za použití aktivizačních a motivačních prvků (cíle kapitoly, klíčová slova, úkoly v textu, seznam literatury, závěrečné úkoly a otázky k diskusi a klíč). Obsah se však od předchozích verzí skript částečně liší, jak je ostatně při výčtu jednotlivých kapitol patrné. V prvním díle již nejsou popisovány složky výchovy a metodologie pedagogiky, ale jsou rozebrány *vývoj profesní dráhy učitelů a profesní etika učitelů*. Druhá část je pouze rozšířena o kapitolu *výchovné prostředky*. Obsah všech kapitol byl modifikován, aktualizován a upravován v souladu s požadavky na výstupní vědomosti studentů.

Oba studijní materiály mohou sloužit i dnes pro studenty učitelství pro 1. a 2. stupeň základních škol, ale i učitelství pedagogiky pro střední a vyšší odborné školy, peda-

gogiky – veřejné správy, pedagogiky – sociální práce, vychovatelství, pedagogického asistentství, učitelství praktického vyučování a odborného výcviku, speciální pedagogiky – komunikačních technik, speciálně pedagogické andragogiky, speciální pedagogiky pro výchovné pracovníky, USZP, USZŠ a dalších studijních oborů včetně studentů Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci.

Domníváme se, že se koncepčně přibližují představě o obecné pedagogice jako integrující, systematizující a reflektující disciplíně, která umožňuje získat přehled o základní pedagogické terminologii s ohledem na strukturování současné reality. Do budoucna však musíme ještě více střežit výběr témat a podrobnost jejich zpracování, aby nedocházelo ke zbytečnému bobtnání obsahu řešením problematiky, která je v centru pozornosti dalších pedagogických disciplín.

Disciplína obecná pedagogika v učebních plánech PdF UP v Olomouci od akademického roku 1989/1990

V kontextu k hlavnímu tématu příspěvku jsme vyhledávaly v dostupných učebních plánech disciplínu nazvanou obecná pedagogika (resp. obecná pedagogika 1, obecná pedagogika 2, obecná a srovnávací pedagogika) a vytvořily jsme přehled o její výuce na PdF UP v Olomouci od akademického roku 1989/1990 do současnosti (tabulka č. 1 v příloze č. 1). Uvádíme zde název disciplíny, studijní obor a typ studia, ve kterém byl předmět zařazen vždy v příslušném akademickém roce. Popisujeme také zařazení do zimního či letního semestru, rozsah a zakončení předmětu (použité zkratky vysvětlujeme za tabulkou č. 1). Dodáváme, že obsahově obdobné byly také disciplíny Základy pedagogiky, Pedagogika, Úvod do pedagogiky 1 a Úvod do pedagogiky 2. Byly vyučovány u studijních oborů garantovaných Katedrou pedagogiky s celoškolskou působností (předchozí název Ústavu pedagogiky a sociálních studií), Katedrou speciální pedagogiky (předchozí název Ústavu speciálněpedagogických studií) a Katedrou antropologie a zdravotvědy v prezenční i kombinované formě studia. S ohledem na hlavní téma příspěvku a rozsah textu však tyto disciplíny neuvádíme podrobněji v přehledové tabulce.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že disciplína obecná pedagogika byla a je zařazena do prezenčního i kombinovaného studia (dříve dálkového studia či studia při zaměstnání). Nejčastěji je součástí učebních plánů studijních oborů garantovaných Ústavem pedagogiky a sociálních studií PdF UP, např. pedagogiky – sociální práce, pedagogiky – veřejné správy, vychovatelství, pedagogického asistentství. Rovněž je však důležitou složkou pedagogické způsobilosti a společného základu u všech studijních oborů učitelství pro 2. stupeň základních škol, učitelství pro střední školy a základní umělecké školy a pro studenty studijních oborů speciální pedagogiky (např. dříve logopedie, speciální pedagogika – ortokomunikace, speciálněpedagogická andragogika, nyní speciální pedagogika – komunikační techniky, speciální pedagogika pro výchovné pracovníky).

V letech 1994–1998 byla tato disciplína obsahem korespondenční formy doplňujícího pedagogického studia. Studenti učitelství pro mateřské školy a 1. stupeň základní školy měli předmět Základy pedagogiky a filozofie výchovy, který byl obsahově velmi blízký obecné pedagogice. Tento předmět je již asi šest let vyučován se stejným obsahem pod názvem primární pedagogika. Předmět garantuje Katedra primární a preprimární pedagogiky PdF UP. Studenti učitelských studijních oborů na Katedře antropologie a zdravotvědy mají také zařazen předmět obecná a srovnávací pedagogika.

V uvedených příkladech je předmět vyučován v 1. ročníku zimního semestru (v případě dvousemestrového rozložení předmětu, tak i v letním semestru), což platilo i v minulosti. Obecná pedagogika má vždy minimálně dvouhodinovou dotaci v zimním semestru, přičemž se jedná zejména o přednášky, od seminářů a cvičení se s ohledem na požadavky akreditační komise upouští. Ukončen je téměř vždy zkouškou (s výjimkou oborů speciální pedagogiky, kde je zápočet a kolokvium).

Na obecnou pedagogiku navazují v učebních plánech další disciplíny (např. teorie výchovy, obecná didaktika), které mohou její myšlenky dále rozvíjet, prohlubovat nebo aplikovat do cvičných příkladů či do praxe.

Závěr

Obecná pedagogika na Pedagogické fakultě UP v Olomouci má postavení jedné z hlavních pedagogických disciplín. Její zařazení do prvního ročníku studia je logické, protože se studentům učitelských a neučitelských oborů představuje pedagogická terminologie. Kromě toho dochází i k systematizaci a reflektování výstupů ostatních pedagogických disciplín, což může studenty motivovat k dalšímu studiu pedagogiky. Úkolem obecné pedagogiky na naší fakultě je rovněž zasazování pedagogické reality do historického a filozofického kontextu.

K takovému pojetí obecné pedagogiky se autorky odhodlaly již v 90. letech minulého století v případě výuky filozofie výchovy a vzdělávání. Dokladují to i uvedené texty, např. Základy pedagogiky I. S výukou takto koncipované obecné pedagogiky v prvním ročníku byl ale občas problém. Zjistily jsme, že někteří studenti ještě nemají dostatek poznatků a zkušeností, aby byli vždy schopni chápat pedagogickou teorii, systematizovat a reflektovat pedagogická zjištění, filozofovat. Proto se nemůžeme divit, že k tématům obecné pedagogiky někdy přistupovali jako k hotovým faktům, které se učili z paměti, bez porozumění a pochopení smyslu, rychle je zapomínali, nedokázali je aplikovat. Taková obecná pedagogika je příliš ne bavila. K nezáživnosti disciplíny obecná pedagogika potom ještě přispívalo množství předkládaných více či méně srozumitelných definic (mnohdy nereflektujících realitu), výtčů a třídění s povinnostmi studentů pamětně je zvládnout.

Z těchto důvodů se domníváme, že vysokoškolští pedagogové zabývající se výukou obecné pedagogiky a pedagogiky vůbec mají před sebou důležitý úkol, zvážit tematické zaměření a způsob výuky obecné pedagogiky v souvislosti s jejím zařazením v učebních plánech.

Jsme přesvědčeni o tom, že obsah výuky obecné pedagogiky by měl respektovat její postavení v systému pedagogických věd, měl by se citlivě odvíjet od koncepce konkrétního studijního oboru, zohledňovat návaznost dalších vyučovaných pedagogických disciplín (pozor na opakování témat), vyspělost studentů (ročník). Vyučující by měli usilovat o to, aby v této disciplíně naučili studenty přemýšlet o základních otázkách pedagogické teorie (pojmy, definice) jako deskripce praxe, kterou všichni prožili. Obecná pedagogika by měla být disciplínou "živou", plnou otázek a příkladů, společného hledání odpovědí, kdy a kde se studenti tvořivě spolupodílejí na tvorbě teorie. Tímto způsobem se autorky snaží ve výuce komunikovat se studenty již několik roků.

Literatura

- Grecmanová, H., & Holoušová, D. (2006). *Pedagogika*. Olomouc: UP.
- Grecmanová, H., & Holoušová, D. (2002). *Pedagogika pro učitele*. Olomouc: UP.
- Grecmanová, H., Holoušová, D., & Urbanovská, E. (1997). *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Grecmanová, H., Holoušová, D., Urbanovská, E., & Bůžek, A. (1998). *Obecná pedagogika II*. Olomouc: Hanex.
- Holoušová, D., et al. (2001). *Soubor učebních textů pro posluchače DPS MOV*. Olomouc: UP.
- Holoušová, D., et al. (1993). *Základy pedagogiky I*. Olomouc: PdF UP.
- Holoušová, D., et al. (1995). *Základy pedagogiky I*. Olomouc: VUP.
- Holoušová, D., & Pavlačková, M. (1989). *Úvod do obecné pedagogiky*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP.
- Holoušová, D., & Tomanová, D. (1991). *Vybrané pedagogické otázky pro učitele a mistry v zařízeních pro ŠMVZP*. Olomouc: UP.
- Kantorová, J., et al. (2008). *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex.
- Kantorová, J., et al. (2010). *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II*. Olomouc: Hanex.
- Jůva, V. sen., & Jůva, V. jun. (1994). *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido.
- Pařízek, V. (1996). *Základy obecné pedagogiky*. Praha: UK.
- Pecha, L. (1979). *Obecné základy pedagogiky a kapitoly z dějin pedagogiky*. Olomouc: Filozofická fakulta UP.
- Polášek, A. (1980). *Obecná a srovnávací pedagogika*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP.
- Průcha, J. (2005). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál.
- Průcha, J. (2006). *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál.
- Sýkora, J. (1987). *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP.
- Zelina, L. (1982). *Obecná a srovnávací pedagogika*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP.
- Zelina, L. (1983). *Kapitoly z obecných základů pedagogiky a dějin pedagogiky I*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP.

Příloha č. 1

Tab. 1

Předmět obecná pedagogika v učebních plánech PdF UP v Olomouci

Název předmětu	Studijní obor	Typ studia	Semestr	Rozsah	Zakončení
1989/1990					
Obecná pedagogika	Pedagogika	SPZ	Z L	8k + 8c 4k + 4c	Zp Zk
1990/1991					
Obecná pedagogika	Pedagogika	DeS	Z	2p + 2s	Zk
Obecná pedagogika	Učitelství odborných předmětů pro SZŠ	DeS	Z	1p + 1s	Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika	SPZ	Z L	8k + 8c 4k + 4c	Zp Zk
1994/1995					
Obecná pedagogika	Doplňující pedagogické studium k získání učitelské způsobilosti (korespondenční forma)	DáS			Zk
1995/1996					
Obecná pedagogika	Doplňující pedagogické studium k získání učitelské způsobilosti pro absolventy VŠ /Ing./ (korespondenční forma)	DáS			Zk
1997/1998					
Obecná pedagogika	Pedagogika – správní činnost	DáS			Zk
Obecná pedagogika	Doplňující pedagogické studium k získání učitelské způsobilosti pro absolventy VŠ /Ing./ (korespondenční forma)	DáS			
1999/2000					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální péče	PS	Z	2p + 2s	Zk
2000/2001					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální péče	PS	Z	2p + 2s	Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – správní činnost	KS	Z	16k	-
Obecná pedagogika	Pedagogika – správní činnost	KS	L	4k	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – sociální péče	KS	Z	16k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – sociální péče	KS	L	4k	Zk
Obecná pedagogika	Celoživotní vzdělávání Doplňující pedagogické studium pro absolventy VŠ	KS	Z	3k	Zk

Název předmětu	Studijní obor	Typ studia	Semestr	Rozsah	Zakončení
2001/2002					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p + 2s	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro 2. st. ZŠ – ped. zpūs. a spol. základ	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro SŠ – ped. zpūs. a spol. základ	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	12k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – sociální práce	KS	L	4k	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – správní činnost	KS	Z	12k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – správní činnost	KS	L	2k + 2c	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro 2. st. ZŠ – ped. zpūs. a spol. základ	KS	Z	8k	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro SŠ – ped. zpūs. a spol. základ	KS	Z	8k	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství odbor. předmětů pro SZŠ – navazující	KS	Z	10k	Zk
2002/2003					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p + 2s	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické zpūsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické zpūsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické zpūsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	12k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – sociální práce	KS	L	4k	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – správní činnost	KS	Z	12k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – správní činnost	KS	L	2k + 2c	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro SŠ – Předměty ped. zpūs. a spol. základ	KS	Z	8k	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství odbor. předmětů pro SZŠ	KS	Z	10k	Zk
2003/2004					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p + 2s	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické zpūsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické zpūsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické zpūsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk

Název předmětu	Studijní obor	Typ studia	Semestr	Rozsah	Zakončení
2004/2005					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p + 2s	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
2005/2006					
Obecná pedagogika	Speciální pedagogika – komunikační techniky	PS	Z	1p + 2s	Zp, K
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p + 2s	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	12k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – sociální práce	KS	L	4k	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – správní činnost	KS	Z	12k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – správní činnost	KS	L	2k + 2c	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro SŠ – Předměty ped. způs. a spol. základ	KS	Z	8k	Zk
2006/2007					
Obecná pedagogika	Speciální pedagogika – komunikační techniky	PS	Z	1p + 2s	Zp, K
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	1p + 1c	Zp, K
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	12k	-
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – sociální práce	KS	L	4k	Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – správní činnost	KS	Z	12k	-

Název předmětu	Studijní obor	Typ studia	Semestr	Rozsah	Zakončení
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – správní činnost	KS	L	2k + 2c	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro SŠ – Předměty ped. způs. a spol. základ	KS	Z	8k	Zk
2007/2008					
Obecná pedagogika	Speciální pedagogika – komunikační techniky	PS	Z	1p + 1s	Zp, K
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	1p + 1c	Zp, K
Obecná pedagogika	Pedagogika – veřejná správa	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Vychovatelství	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogické asistentství	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ	PS	Z	2p	Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – veřejná správa	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Vychovatelství	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku	KS	Z	6k	Zp, Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	12k	Zp
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – sociální práce	KS	L	4k	Zp, Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – správní činnost	KS	Z	12k	Zp
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – správní činnost	KS	L	2k + 2c	Zp, Zk
Obecná a srovnávací pedagogika	Učitelství pro SŠ – Předměty ped. způs. a spol. základ	KS	Z	8k	Zk
2008/2009					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – veřejná správa	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Vychovatelství	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Speciální pedagogika – komunikační techniky	PS	Z	1p + 1s	Zp, K
Obecná pedagogika	Pedagogické asistentství	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
2009/2010					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – veřejná správa	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Vychovatelství	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Speciální pedagogika – komunikační techniky	PS	Z	1p + 1s	Zp, K

Název předmětu	Studijní obor	Typ studia	Semestr	Rozsah	Zakončení
Obecná pedagogika	Pedagogické asistentství	PS	Z	2p + 1s	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Učitelství VV pro SŠ a 2. stupeň základních škol	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika	Předměty pedagogické způsobilosti a společného základu	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – veřejná správa	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Vychovatelství	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogické asistentství	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku	KS	Z	6k	Zp, Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	12k	Zp
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – sociální práce	KS	L	4k	Zp, Zk
Obecná pedagogika 1	Pedagogika – správní činnost	KS	Z	12k	Zp
Obecná pedagogika 2	Pedagogika – správní činnost	KS	L	2k + 2c	Zp, Zk
2011/2012 – 2013/2014					
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – veřejná správa	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Vychovatelství	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogické asistentství	KS	Z	8k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku	KS	Z	6k	Zp, Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – sociální práce	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika	Pedagogika – veřejná správa	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika	Vychovatelství	PS	Z	2p	Zk
Obecná pedagogika	Speciální pedagogika – komunikační techniky	PS	Z	2p + 1s	Zp, K
Obecná pedagogika	Modul učitelské způsobilosti	PS	Z	2p	Zk

Zkratky:

SPZ = studium při zaměstnání, DeS = denní studium, DáS = dálkové studium, PS = prezenční studium, KS = kombinované studium, Z = zimní semestr, L = letní semestr, k = konzultace, p = přednáška, s = seminář, c = cvičení, Zp = zápočet, Zk = zkouška, K = kolokvium

Kontakt na autorky:

prof. PhDr. Helena Grecmanová, Ph.D.

doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc.

PhDr. Jana Kantorová, Ph.D.

Ústav pedagogiky a sociálních studií PdF UP

Žižkovo nám. 5

771 40 Olomouc

E-mail: helena.grecmanova@upol.cz

E-mail: jana.kantorova@upol.cz